

Reactie van Swapfiets op Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat

1. Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de sectoren industrie, elektriciteit, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw en landgebruik (Hoofdstuk 3)?

Industrie

Ketensamenwerking is van groot belang bij het behalen van de klimaatdoelen en doelstellingen op circulariteit. Het is essentieel dat hier aandacht aan wordt besteed en dat niet alleen de grote spelers maar ook het MKB ondersteuning kunnen krijgen voor verduurzaming en positieve prikkels ontvangen om de keten meer in te richten op de circulaire economie.

Bij een circulaire economie draait het niet alleen om een duurzaam ontworpen product met circulaire grondstoffen (Eco-design, H4) en het recyclingproces aan het einde van de rit. Dit zijn slechts het begin en het eindpunt. Juist hiertussen zitten nog veel meer stappen waar rekening mee gehouden moet worden - wil je de cirkel volledig rond maken. In het beleidsprogramma ontbreekt het aan aandacht voor de andere stappen binnen de circulaire keten zoals; hergebruik, reparaties, en remanufacturing. Meer maatregelen voor het behoud van waarde van producten en halffabricaten zijn nodig om de circulaire economie optimaal te laten functioneren.

Gebouwde omgeving

Naast de genoemde punten in het beleidsprogramma is ook investering in de leefomgeving een belangrijke factor om meer positieve impact te maken. Wanneer we investeren in leefbare steden profiteren we van meer groen op straat, waardoor temperaturen lager blijven en het aantrekkelijker is om voor actief vervoer te kiezen. Dit heeft ook positieve effecten op de gezondheid van mensen en op de sociale verbinding in steden.

Mobiliteit

Goed dat ingezet wordt op meer actief vervoer, waaronder het stimuleren van fietsen. Om fietsen te stimuleren moeten ook de randvoorwaarden hiervoor aantrekkelijk zijn, zeker wanneer de fiets dient ter vervanging van de auto. Denk aan goede fietsinfrastructuur in én tussen steden en een fijne fietsomgeving met veel groen en minder gemotoriseerd vervoer voor een schone lucht. Voor een fijne fietsomgeving moet ook de veiligheid worden gewaarborgd, onder andere door het weren van vrachtwagens en het reduceren van snelheden in steden. Met het toenemende aantal verschillende mobiliteitsproducten (e-bikes, cargo bikes etc.) is voldoende ruimte voor actief vervoer essentieel om de veiligheid te waarborgen. Deze nieuwe vormen van mobiliteit bieden tegelijkertijd ook een oplossing ter vervanging van grotere gemobiliseerde voertuigen zoals vrachtwagens en daarmee een kans om emissies te reduceren.

2. Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de horizontale beleidsagenda's, waaronder de circulaire economie, het actieplan groene banen en de betrokkenheid van burgers bij het klimaatbeleid (Hoofdstuk 4)?

Circulaire economie

In de circulaire economie komt steeds vaker het Product as a Service Model (PaaS) voor. Via dit model wordt gebruik gestimuleerd boven bezit. Op deze manier blijft de aanbieder/het bedrijf verantwoordelijk en komen producten dus altijd terug (en blijven daarmee 'in de keten'). Echter, er zit nog een weeffout in de manier waarop momenteel wordt omgegaan met BTW in deze pionierende sector. Er is een ongelijk speelveld aangezien PaaS producten/diensten vaak onder het hoge BTW-tarief vallen. Terwijl er juist waarde wordt toegevoegd aan oude – anders afgeschreven – producten.

Naast waarde voor het milieu wordt ook sociale/maatschappelijke waarde toegevoegd in de vorm van groene banen. Om ondernemers in de circulaire economie en PaaS business te stimuleren roepen wij op tot het hanteren van een laag BTW-tarief op deze sector. Pioniers die heel bewust kiezen voor circulair ontworpen producten, een circulair businessmodel of zich inzetten voor innovaties op dit gebied verdienen een positieve financiële prikkel, (bijvoorbeeld middels een lager BTW-tarief).

Als oprichter van Swapfiets merk ik dat het lage BTW-tarief onze circulaire ambities flink kunnen ondersteunen. Zo worden wij op dit moment hoger belast dan bijvoorbeeld fietsmakers die actief zijn in de lineaire economie. In onze circulaire aanpak voegen we meer waarde toe, creëren we veel lokale banen, voorzien in fietsreparatie en voorkomen zo veel mogelijk afval voorkomen omdat we toewerken naar een gesloten keten. Door ondernemers en consumenten te stimuleren middels een lager BTW-tarief, draagt de overheid structureel bij aan het behalen van de doelstelling: een circulaire economie in 2050. Dit resulteert uiteindelijk in veel lokale werkgelegenheid, minder afhankelijkheid van grondstoffen, minder afval, minder CO2 uitstoot, minder kosten en andere voordelen van de circulaire economie. Andere pioniers in de circulaire economie die ook met een BTW verlaging geholpen zouden kunnen zijn, zijn o.a. Roetz, Fairphone, VEPA, Auping en Bundles.

Uit het Beleidsprogramma Klimaat: *Ook worden belemmeringen in regelgeving onder de loep genomen. Het wegnemen van belemmeringen in regelgeving is een belangrijke randvoorwaarde om circulaire productieprocessen van de grond te krijgen --> bovenstaande suggestie m.b.t. het verlagen van het BTW-tarief is ons inziens een goed voorbeeld van het wegnemen van belemmering in regelgeving.*

3. Wat vindt u van de voorgestelde governance en uitvoering van het klimaatbeleid, waaronder de invullingen van de Rijksregie, de (wetenschappelijke) Klimaatraad en de inrichting van het brede maatschappelijke klimaatoverleg (Hoofdstuk 6)?

>> Eens dat klimaatbeleid een ambitieus wetgevingsprogramma vergt. Voor het bereiken van de klimaatdoelen is wet- en regelgeving één van de belangrijkste methoden om snel klimaatwinst te boeken. Om de transitie naar een circulaire economie te versnellen en zorgvuldiger om te gaan met schaarse grondstoffen, is het belangrijk dat er wet- en regelgeving komt met betrekking tot:

1. Circulair ontwerp (Ecodesign) zodat producten herbruikbaar en repareerbaar zijn.
2. Minimale levensduur van producten (of een vorm van verlenging van de garantieperiode) om short-term consumptie te bestrijden.
3. Terugname verplichting van producten aan het einde van hun levensduur (zoals nu al gebeurt bij witgoed, autobanden en matrassen - Auping).

>> Het wetgevend voorstel over Ecodesign is een belangrijke eerste stap. Wanneer producten wettelijk aan deze ontwerp eisen moeten voldoen, stimuleer je de hele keten om te verduurzamen. Dit is nodig om individuele spelers – met minder slagkracht – te helpen grotere veranderingen teweeg te brengen bij producenten. Denk aan: het is niet meer toegestaan om een product als een fietszadel te produceren dat bestaat uit verschillende materiaalsoorten die zijn verlijmd, waardoor het product in zijn geheel onbruikbaar wordt zodra het beschadigd raakt.

>> Voordat dergelijke wet- en regelgeving wordt uitgewerkt en doorgevoerd, is het van belang om in overleg met spelers uit uiteenlopende sectoren in gesprek te gaan hoe dit er in de praktijk uit kan zien. Belangrijk dat in de beoogde Klimaatraad ook pionierende ondernemers/mensen uit het bedrijfsleven plaatsnemen. Dit biedt kans om op te halen waar, naast een positieve financiële prikkel, eventueel hulp bij nodig is om de transitie te versnellen binnen realistische kaders.

4. Welke mogelijkheden ziet u om het beleid opgenomen in het beleidsprogramma te verbeteren en/of te versnellen?

>> Een positieve financiële prikkel (bijvoorbeeld middels een lager btw-tarief of lagere werkgeverslasten in de reparatie/refurbishment/recycling sector) toevoegen om te kiezen voor circulariteit zou het beleidsprogramma aanzienlijk versnellen. Pioniers die heel bewust kiezen voor circulair ontworpen producten en zich inzetten voor innovaties op dit gebied verdienen een positieve financiële prikkel en het kan andere (maak) bedrijven net dat laatste zetje geven om te kiezen voor de meer verantwoorde optie (zonder de verantwoordelijkheid voor een investering alleen te hoeven dragen).

>> Daarnaast is het stellen van een ambitieuzer doel voor de impact van de circulaire economie op CO2 emissiereductie hard nodig én realistisch. De gestelde 2 tot 4 Mton is te weinig en daagt onvoldoende uit. Door een grotere ambitie te stellen stimuleer je het bedrijfsleven (vooral ook de grotere bedrijven) om hier veel actiever op in te zetten door middel van innovatie en groei. Ter illustratie; het circulaire business model van Swapfiets zorgt al voor een reductie van ongeveer 35% CO2 emissies t.o.v. een lineair model. De potentie van de circulaire economie als middel in het klimaatbeleid wordt nog teveel onderschat.

Richard Burger, Founder Swapfiets & Director of Sustainability